

BIBLIOTEKI PARAFIALNE W DIECEZJI PODLASKIEJ (1918–1939)

Do najważniejszych zadań, przed którymi stanął Kościół katolicki w odrodzonej Polsce, należało przystosowanie jego działalności duszpasterskiej do rosnącej polaryzacji postaw społeczno-religijnych oraz podniesienie poziomu kultury religijnej ogółu wiernych, która kontrastowała z ogólnym poziomem kultury upowszechniającej się wśród ludności wraz z systematycznym rozwojem szkolnictwa, prasy i czytelnictwa. Poszukiwaniem nowych form oddziaływania duszpasterskiego i życia religijnego zajęto się jeszcze w XIX w. W sposób wyraźny do ożywienia działań w tym względzie przyczynił się carski ukaz tolerancyjny z 30 IV 1905 r., zapewniający wolność religijną mieszkańcom Królestwa Polskiego, a kapłanom możliwość wyjścia w swej pracy duszpasterskiej poza mury świątyń.

Zajęto się m.in. zakładaniem bibliotek i czytelni parafialnych oraz organizacją kolportażu prasy religijnej. Jako pierwszy z postulatem zorganizowania bibliotek w każdej parafii wystąpił na łamach „Wiadomości Pasterskich” w sierpniu 1905 r. ks. Marian Fulman, kapłan diecezji wrocławskiej (w latach 1918–1945 – ordynariusz diecezji lubelskiej)¹. Wskazał on także na potrzebę utworzenia we wszystkich diecezjach Królestwa Polskiego specjalnych towarzystw, które pomagałyby księżom w organizowaniu bibliotek w parafiach². Towarzystwa takie powstały w archidiecezji warszawskiej i diecezji płockiej. Z zamiarem utworzenia towarzystw bibliotek parafialnych nosili się także ordynariusze innych diecezji³. Władze carskie po 1907 r. nie były jednak już skłonne do udzielania zezwoleń na taką działalność. Zakładanie bibliotek parafialnych w pozostałych diecezjach było więc znacznie trudniejsze. Trzeba było bowiem zabiegać o uzyskanie zezwolenia na otwarcie każdej biblioteki. Tak też było w diecezji podlaskiej, skasowanej ukazem carskim z 22 V 1867 r., której teren przyłączono do diecezji lubelskiej. W wyniku indywidualnych starań duchowieństwa doszło do powstania bibliotek parafialnych m.in. w Adamowie, Liwie i Prostyń⁴. Równoległe odbywała się akcja zakładania bibliotek, zazwyczaj o podobnym profilu, przez organizacje katolickie i religijne, jak np. Związek Katolicki, Towarzystwo Pomocy Ubogim itp. Największą aktywność w tym względzie przejawiał Związek Katolicki, który zorganizował biblioteki: w Maciejowicach, Rykach, Domanicach, Woli Gułowskiej, Korytnicy Węgrowskiej, Wilczyskach, Wyszkwowie, Starej Wsi i Wojcieszkwie⁵.

Akcja zakładania bibliotek parafialnych uległa zahamowaniu w latach poprzedzających wybuch I wojny światowej. Do jej ponownego ożywienia doszło po ustąpieniu Rosjan i zajęciu Podlasia przez wojska niemieckie. W latach 1915–1918 powstały biblioteki parafialne, m.in. w Kłoczowie, Żelechowie, Wohyniu, Rozbitym

Kamieniu i Węgrowie⁶. Początek niektórym bibliotekom, m.in. w Wyszkwowie i Wilczyskach, dały księgozbiory po Związku Katolickim.

24 IX 1918 r. diecezję podlaską oddzielono od lubelskiej, przywracając jej samodzielność administracyjną. Rządy w diecezji objął bp Henryk Przeździecki, który już w swym pierwszym liście pasterskim do duchowieństwa i wiernych wskazał na pilną potrzebę podniesienia poziomu kultury religijnej⁷. Znacznie szerzej problemem tym zajęli się biskupi polscy w liście z 20 I 1919 r., skierowanym do duchowieństwa w związku z pierwszymi wyborami do Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej⁸. Stwierdzano w nim, iż praca oświatowa „jest podstawą wszelkiej innej, bez niej wszelka inna praca jest tylko ognikiem, który na chwilę wybuchnie i gaśnie. Bardzo wskazane jest zakładanie bibliotek parafialnych, które się stają ogniskiem oświatowego ruchu ludu. Z ogromnym pożytkiem łączyć można czytanie i wypożyczanie książek z odczytami dla ludu, połączonymi z dyskusją (...). W ten sposób wszystkie kwestie, wątpliwości ludu przez żywe słowa i dyskusje mogą być wyświecone, a walka z nieoświeceniem i ciemnotą ludu, przez wrogów Kościoła wyzyskiwana, skutecznie jest prowadzona”⁹. Do powyższych postulatów ustosunkowali się księża diecezji podlaskiej na swej piątej konferencji w Siedlcach 21 VIII 1919 r. Aby zachęcić duchowieństwo i wiernych do pracy społeczno-oświatowej, postanowiono znaleźć w każdym dekanacie jedną parafię i zorganizować w niej m.in. bibliotekę i kolportaż prasy religijnej, co miało stanowić przykład dla innych¹⁰. Zamiar ten udało się zrealizować tylko częściowo. W latach 1919–1922 powstały biblioteki parafialne, m.in.: w Łosicach, Grębkowie, Miedznej, Kornicy, Sarnakach, Mostowie, Krześlinie, Komarówce, Radoryżu, Zofiborze i Łaskarzewie¹¹. Ważne znaczenie dla rozwoju bibliotek parafialnych w diecezji podlaskiej miał jej I Synod (1923 r.), który zobowiązywał proboszczów do popierania i rozwijania pracy oświatowej (statut 187)¹². W przyjętej przez Synod „Instrukcji o pracy duszpasterskiej” stwierdzano, iż: „Dobrze zorganizowana parafia nie może się obejść bez biblioteki parafialnej”¹³. Duchowieństwo zobowiązano także do popierania bibliotek stowarzyszeń katolickich.

W diecezji podlaskiej w 1928 r., tj. w pięć lat po Synodzie, było 78 bibliotek parafialnych (tab. 1). Odsetek parafii posiadających biblioteki wynosił 38,4%. Najwięcej bibliotek było w dekanatach: liwskim, łukowskim, siedleckim katedralnym, sokołowskim, węgrowskim i żelachowskim, co było spowodowane większym zainteresowaniem ich działalnością ze strony wiernych. Na terenie wymienionych dekanatów zamieszkiwała duża grupa drobnej szlachty, mocno związanej z Kościołem, która była nie tylko religijna, ale i praktykująca¹⁴. Zagrodowcy angażowali się chętnie w działalność organizacji katolickich i religijnych, do których w diecezji podlaskiej w 1928 r. należało przeszło 200 tys. osób¹⁵. Niewiele bibliotek było w dekanatach: bialskim, janowskim, parczewskim, wisznickim, międzyrzeckim i włodawskim, gdzie większość wiernych stanowili byli unicy, którzy stosunkowo niedawno przyjęli obrządek łaciński¹⁶.

Często w domu parafialnym – w jednej sali – znajdowało się kilka bibliotek o tym samym lub podobnym profilu księgozbiorów, należących do różnych organizacji katolickich i religijnych. Posiadały one zazwyczaj niewiele książek, dawno już wyczytanych. W tej sytuacji wielu duszpasterzy, mimo synodalnych zaleceń, rezyg-

nowało z zakładania jeszcze jednej małej biblioteczki o podobnym profilu, pozbawionej możliwości dalszego rozwoju. W połowie lat 30-tych Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej (DIAK) w Siedlcach zaproponował skomasowanie księgozbiorów bibliotek: parafialnych, stowarzyszeń katolickich i organizacji religijnych oraz utworzenie w ich miejsce jednej wspólnej biblioteki, którą miał kierować parafialny zarząd Akcji Katolickiej. Organizacje katolickie i religijne miały posiadać jedynie biblioteczki podręczne, zaopatrzone w literaturę dotyczącą ich działalności. Propozycja DIAK spotkała się jednak z niewielkim odzewem. Wspólne biblioteki udało się zorganizować tylko w kilkunastu parafiach, m.in.: Garwolinie, Górznie, Łukowie (parafia Przemienienia Pańskiego) i Międzyrzecu Podl. (parafia św. Mikołaja)¹⁷.

Znacznie więcej w latach 30-tych powstało „zwykłych” bibliotek parafialnych. Miał miejsce także proces odwrotny. Szereg bibliotek przerwało działanie. Niektóre z nich po kilkuletniej przerwie ją wznowiły. W latach 30-tych powstały biblioteki parafialne: w Suchożebkach – dekanat siedlecki katedralny, Siedlcach, Radomyślu i Hołubli – dek. siedlecki św. Stanisława, Białej Podl. (parafie: Narodzenia NMP i św. Anny), Łomazach, Łukowcach, Woskrzenicach, Ortlu Książęcym i Ortlu Królewskim – dek. biański, Wildze, Goźlinie, Warszawicach, Ostrówku i Trąbkach – dek. garwoliński, Konstancyńwie – dek. janowski, Samogoszcy, Sobolewie i Życzynie – dek. łaskarszewski, Niemojkach i Próchenkach – dek. łosicki, Woli Gułowskiej, Jeleńcu i Jedlance – dek. łukowski, Polskiej Woli i Witorożu – dek. międzyrzecki, Milanowie, Kolanie i Gęsi – dek. parczewski, Kocku – dek. radzyński, Kożuchówku – dek. sokołowski, Seroczynie – dek. sterdyński, Pawłowicach i Sobieszynie – dek. stężycki, Malowej Górze, Tuczej, Terespołu i Kodniu – dek. terespolski, Wisznicach, Rozwadówce, Horodyszczu i Motwicy – dek. wisznicki, Włodawie, Hannie i Brussie – dek. włodawski oraz Wandowie – dek. żelechowski¹⁸. Przystały natomiast działać biblioteki: w Domanicach, Niwiskach i Seroczynie – dek. siedlecki katedralny, Prusznynie – dek. siedlecki św. Stanisława, Czerwoncu Liwskiej – dek. liwski, Górkach, Hadynowie i Przesmykach – dek. łosicki, Serokomli – dek. łukowski, Parczewie – dek. parczewski, Komarówce – dek. radzyński, Czerwoncu Grochowskiej, Knychówku i Niecieczy – dek. sokołowski, Stężycy, Rykach i Żabiance – dek. stężycki, Sadownem – dek. węgrowski, Wereszczynie – dek. włodawski oraz Zwoli i Stoczku Łuk. – dek. żelechowski¹⁹. Spośród nich po kilku latach wznowiły działalność biblioteki: w Górkach, Niecieczy, Zwoli i Stoczku Łuk., a z wcześniej powstałych: w Łaskarzewie, Łosicach i Zofiborze²⁰. Nie powiodły się, z powodu braku środków, próby zorganizowania bibliotek w parafiach obrządku wschodniosłowiańskiego (neounickich)²¹.

Nadzór nad działalnością bibliotek parafialnych, zgodnie z synodalną „Instrukcją o pracy duszpasterskiej” należał do księży proboszczów, którzy przeważnie też nimi bezpośrednio zarządzali. Częścią bibliotek kierowały osoby świeckie: nauczyciele (Kornica, Kłoczów, Zofibór, Wyszaków) i organści (Malowa Góra, Radoryż, Skibniew, Łysobyki, Knychówek, Mokobody, Kopcie), członkowie III Zakonu św. Franciszka, bractw i kótek Żywego Różańca (parafia św. Anny w Białej Podl., Trąbki, Kożuchówek, Sarnaki) lub Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej (Rozbity Kamień, Łosice, Krześlin, Łomazy, Ryki, Seroczyn, Horodyszcz, Ulan, Gęś, Jeziory-Sobienie, Trzebieszów, Wandów, Wilga, Nieciecz)²².

Środki na zakup i oprawę książek oraz sprzęt biblioteczny czerpano najczęściej z funduszu parafialnego i funduszu księży proboszczów, dobrowolnych ofiar wiernych, wpływów ze składek i opłat czytelników oraz imprez dochodowych. Świadczenia z funduszu parafialnego na rzecz bibliotek nie miały jednak charakteru stałego. W utrzymaniu bibliotek parafialnych partycypowały niekiedy organizacje katolickie i religijne. Wiele bibliotek borykało się, o czym mówią sprawozdania z wizytacji biskupich, z poważnymi trudnościami finansowymi. Były i takie biblioteki, które z powodu braku pieniędzy na zakup nowości, posługiwały się raz zakupionym lub ofiarowanym księgozbiorem. Stan źródeł nie pozwala jednak na przeprowadzenie dokładniejszej analizy ich sytuacji finansowej. Wiadomo jedynie o wysokości wydatków niektórych z nich w 1929 r. Siedem bibliotek parafialnych, spośród 18 objętych spisem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydało ogółem 1916 zł, pięć nie miało wydatków, a o sześciu pozostałych brak bliższych informacji²³. Dochód biblioteki parafii Przemienienia Pańskiego w Łukowie, największej tego typu placówki w diecezji podlaskiej, wynosił w okresie od 1 XI 1933 do 1 V 1935 r. – 1013 zł, zaś w 1937 r. – 4134 zł²⁴. Pochodził on głównie z ofiar wiernych na rzecz biblioteki oraz wpływów z imprez dochodowych. Większość pieniędzy przeznaczano na zakup i oprawę książek.

Biblioteki parafialne mieściły się przeważnie na plebaniach i w kancelariach parafialnych. Niektóre znajdowały się w zakrystiach (Trąbki, parafia św. Anny w Białej Podl.) i organistówkach (Sarnaki, Ryki, Seroczyn), mieszkaniach prywatnych (Żelechów), szkołach (Rozbity Kamień, Skibniew) i spółdzielniach (Radzyń Podl.), rzadziej w Domach Katolickich (Kłoczów, Korytnica Łask.) lub Ludowych (Skórzec)²⁵.

Księgozbiory bibliotek parafialnych były niewielkie. 78 bibliotek, jakie istniały w 1928 r., miało ogółem 18577 t. (tab. 1); 14 bibliotek posiadało księgozbiory liczące od 20 do 50 t.; 13 – od 51 do 100 t.; 20 – od 101 do 200 t.; 12 – od 201 do 300 t.; 5 – od 301 do 400 t.; 2 – od 401 do 500 t.; 5 – od 501 do 600 t.; 3 – od 601 do 700 t.; 2 – od 701 do 800 t. i 2 – od 801 do 900 t.; 1501 t. w 1937 r. miała biblioteka parafii Przem. Pańskiego w Łukowie²⁶.

W księgozbiorach bibliotek parafialnych, jak wynika z akt wizytacji biskupich, dominowała literatura religijna i beletrystyka oraz książki z dziedziny historii i rolnictwa²⁷. Księgozbiór biblioteki parafii Przem. Pańskiego w Łukowie podzielony był na 12 działów: I – powieściowy, II – przygody, podróże, wojny itp., III – naukowy, IV – życiorysy, V – religijny, VI – dla inteligencji, VII – żydoznawczy, VIII – dla szkół powszechnych, IX – dla gimnazjów, X – zagadnień seksualnych, XI – rolniczy, XII – społeczno-ekonomiczny²⁸.

Księża starali się w różny sposób oddziaływać na wiernych, aby zachęcić ich do korzystania z bibliotek parafialnych oraz do czytania książek i prasy religijnej. Przynajmniej raz w roku, zgodnie z zaleceniami Kurii Biskupiej w Siedlcach, wygłaszali kazania, ukazujące pożytek płynący z czytania książek i prasy. Przy różnych okazjach prowadzili też z wiernymi stosowne na ten temat rozmowy. Wielu księży wykorzystywało do tego coroczną wizytę duszpasterską (kolędę), składaną wiernym w okresie między Bożym Narodzeniem i środą popielcową. W propagowaniu bibliotek i czytelnictwa współdziałali z księżmi członkowie organizacji katolickich i religijnych.

Biblioteki parafialne były ogólnie dostępne. Czytelnicy mieli, w myśl zaleceń „Instrukcji o pracy duszpasterskiej”, wносить opłaty za korzystanie, „choćby i bardzo małe, aby nauczyli się cenić książkę i przyczyniali się do wzrostu księgozbioru”²⁹. Większość bibliotek, aby zachęcić wiernych do czytania oraz zważywszy na ich trudną sytuację materialną, nie pobierała jednak żadnych opłat. Opłaty za korzystanie ze zbiorów bibliotecznych składały się z wpisowego, abonamentu i kaucji. Rzadko te trzy rodzaje należności występowały jednak razem. Stosowano też różnego typu ulgi. Wpisowe płacili czytelnicy korzystający z bibliotek, m.in.: w Korytnicy Węgrowskiej (1 zł), Wilczyskach (50 gr), Witorożu (20 gr), Jeziorach-Sobieniach (1 zł) i Sobolewie (1 zł)³⁰. Abonament miesięczny kosztował od 10 gr (Radoryż, Żeliszew, Życzyn, Jedlanka, Skórzec, Sarnaki) do 50 gr (Stoczek Węgrowski). W niektórych bibliotekach obowiązywał abonament tygodniowy (Marianów), dwutygodniowy (Seroczyn), kwartalny (Prostyń) i roczny (Geś). Stosowano też formę wypożyczeń jednorazowych, m.in: w Staninie, Trzebieszowie, Maciejowicach i Łomazach, pobierając od 5 do 10 gr od wypożyczonego tomu lub książki. Mniej za korzystanie z bibliotek parafialnych płaciły dzieci i młodzież szkolna, np. abonament miesięczny w Wohyniu kosztował dla dorosłych – 20 gr, dla dzieci – 10 gr, w Żelechowie – odpowiednio 20 i 5 gr. W niektórych parafiach były one zwolnione od jakichkolwiek opłat. Nie płaciły też osoby ubogie oraz członkowie organizacji katolickich i religijnych, które partycypowały w utrzymaniu bibliotek parafialnych. Kaucje pobierano zazwyczaj od osób nieznanymi bibliotekarzowi i łamiących regulamin biblioteczny. Książki wypożyczano najczęściej na okres 2 tygodni. Za ich przetrzymywanie pobierano niekiedy kary pieniężne.

Biblioteki parafialne były otwarte zazwyczaj tylko w niedziele i święta, rzadziej w inne dni tygodnia, ale była też niewielka grupa bibliotek czynnych codziennie (m.in. Ulan, Prostyń, Kodeń, Milanów). Niektóre biblioteki, m.in. w Tuchowiczu, udostępniały swe księgozbiory tylko w okresie zimowym.

Wierni korzystali z bibliotek parafialnych, jak się stwierdza w protokołach z wizytacji biskupich, na ogół chętnie³¹. Nie zawsze jednak biblioteki, ze względu na brak nowości i niewielką liczbę książek, zazwyczaj dawno już wyczytanych, były w stanie zaspokoić ich potrzeby. Wśród czytelników przeważała młodzież, która preferowała przede wszystkim beletrystykę i książki historyczne. Największą poczytnością cieszyły się twory: H. Sienkiewicza, J.I. Kraszewskiego, W. Reymonta, M. Rodziewiczówny i W. Przyborowskiego. Starsi chętniej czytali książki religijne i z dziedziny rolnictwa. Dużym powodzeniem w obu grupach cieszyła się hagiografia.

Wspólny wysiłek duchowieństwa i wiernych diecezji podlaskiej doprowadził do powstania wielu bibliotek parafialnych, które starały się, mimo różnorakich trudności, pomagać w podnoszeniu poziomu kultury religijnej. Efekty ich działalności byłyby z pewnością znacznie większe, gdyby akcja biblioteczna na terenie parafii, o co zabiegał DIAK w Siedlcach, była bardziej skoordynowana. Biblioteki parafialne w wielu miejscowościach były często jedynymi placówkami bibliotecznymi o charakterze publicznym.

Przypisy

¹ M. Fulman, Czytelnictwo religijne, „Wiadomości Pasterskie” 1905, nr 8, s. 517-518.

- ² Tenże, Czytelnictwo i czytelnie parafialne, „Wiadomości Pasterskie” 1906, nr 9, s. 549.
- ³ S. Gajewski, Społeczna działalność duchowieństwa w Królestwie Polskim 1905–1914, Lublin 1990, s. 114.
- ⁴ Tamże; Biblioteki oświatowe, Warszawa 1932, s. 49-62.
- ⁵ S. Gajewski, op.cit., s. 87; Archiwum Diecezjalne Lubelskie, Akta Związku Katolickiego w Diecezji Lubelskiej 1907–1911, Rep. 60, IX, nr 3-35.
- ⁶ Biblioteki oświatowe..., s. 49-62; Archiwum Diecezjalne Siedleckie (ADS), Akta Kurii Diecezjalnej Siedleckiej czyli Podlaskiej (AKDS), Akta ogólne. Wizytacje kanoniczne biskupie. Protokoły, W III 3, t. I-IX.
- ⁷ „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie” 1918, nr 1, s. 7.
- ⁸ List biskupów polskich do Duchowieństwa, „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie” 1919, nr 5, s. 130-134.
- ⁹ Tamże, s. 133.
- ¹⁰ Protokół Konferencji 5-jej Ks. ks. Dziekanów Diecezji Podlaskiej odbytej dn. 21 sierpnia 1919 roku w Kurii Biskupiej w Siedlcach pod przewodnictwem Ks. Henryka Przeździeckiego, Biskupa Podlaskiego, „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie” 1919, nr 10, s. 224-225.
- ¹¹ ADS, AKDS, W III 3, t. I-V; Archiwum Państwowe w Lublinie, Starostwo powiatowe konstantynowskie, sygn. 60, k. 57.
- ¹² Synod diecezjalny podlaski pod przewodnictwem... w Janowie R.P. 1923 w d. 28, 29 i 30 sierpnia odbyty, Siedlce 1923, s. 146.
- ¹³ Tamże, s. 254.
- ¹⁴ M. Biernacka, Wsie drobnoszlacheckie na Mazowszu i Podlasiu, Wrocław 1966, s. 155, 213-215.
- ¹⁵ P. Aleksandrowicz, Diecezja siedlecka czyli podlaska, Siedlce 1971, s. 242.
- ¹⁶ Dominujący wpływ miał tu w przeszłości Kościół unicki. Po jego likwidacji przez władze carskie w 1875 r. doszło do masowych prześladowań unitów i ich przymusowego nawracania na prawosławie. Ludność unicka stawiała opór, doszło do przelewu krwi w Drelowie i Pratulinie. Część parafii przetrwała w męczeńskim oporze aż do 1905 r. Kres prześladowaniom religijnym położył dopiero ukaz tolerancyjny cara Mikołaja II z 30 IV 1905 r. Blisko 200 tys. byłych unitów na Podlasiu i w Chełmskiem odstąpiło wówczas od prawosławia i przyjęło obrządek łaciński. Proces przechodzenia do Kościoła katolickiego trwał aż do czasów II wojny światowej.
- ¹⁷ ADS, AKDS, Wizytacje kanoniczne biskupie. Kwestionariusze, W III 3b, t. II-III.
- ¹⁸ ADS, AKDS, W III 3b, t. I-III.
- ¹⁹ Tamże.
- ²⁰ Tamże.
- ²¹ W 9 parafiach neounickich w styczniu 1939 r. było zaledwie 1750 wiernych (P. Aleksandrowicz, op.cit., s. 242).
- ²² ADS, AKDS, W III 3, t. I-IX, W III 3b, t. I-III.
- ²³ Wysokość wydatków zamykała się w granicach: 18-679 zł (Biblioteki oświatowe..., s. 51-61).
- ²⁴ Półtoraroczne sprawozdanie z działalności biblioteki par. Przemienienia Pańsk. w Łukowie, Łuków 1935, s. nłb.; Sprawozdanie z działalności Biblioteki Par. Przem. Pańskiego w Łukowie za rok 1937, Łuków 1938, s. nłb.
- ²⁵ ADS, AKDS, W III 3b, t. I-III; Biblioteki oświatowe..., s. 49-61.
- ²⁶ Sprawozdanie z działalności ..., s. nłb.
- ²⁷ ADS, AKDS, W III 3b, t. I-III.

²⁸ Sprawozdanie z działalności..., s. nlb.

²⁹ Synod diecezjalny podlaski..., s. 254.

³⁰ ADS, AKDS, W III 3b, t. I-III.

³¹ Tamże.

Tab. 1. Biblioteki parafialne w diecezji podlaskiej w 1928 r.*

Lp	Dekanat	Liczba parafii	Liczba bibliotek	Nazwa parafii posiadającej bibliotekę	Liczba tomów
1	siedlecki katedralny	11	7	Domanice	195
				Mokobody	123
				Niwiski	250
				Oleksin	80
				Seroczyn	100
				Skórzec	334
				Żeliszew	170
2	siedlecki św. Stanisława	10	5	Krzesk	154
				Krześlin	260
				Pruszyn	175
				Wiśniew	230
				Zbuczyn	60
3	białski	11	1	Biała Wola	200
4	garwoliński	11	4	Górzno	145
				Jezioro-Sobienie	20
				Marianów	120
				Osieck	60
5	janowski	8	1	Leśna	232
6	liwski	9	8	Czerwonka Liwska	250
				Kąty	43
				Kopcie	567

Lp	Dekanat	Liczba parafii	Liczba bibliotek	Nazwa parafii posiadającej bibliotekę	Liczba tomów
				Korytnica Węgr. Liw Wierzbno Wiśniew Wyszków	563 563 30 86 236
7	łaskarzewski	7	3	Gończyce Korytnica Łask. Maciejowice	137 87 745
8	łosicki	12	4	Górki Hadynów Przesmyki Sarnaki	40 40 47 330
9	łukowski	14	8	Łuków (Przem. Pańsk.) Łuków (Podwyższenia Krzyża) Radoryż Serokomla Stanin Trzebieszów Tuchowicz Zarzec	150 47 693 100 657 357 295 132
10	międzyrzecki	11	2	Międzyrzec (św. Mikołaja) Międzyrzec (św. Józefa)	22 60
11	parczewski	10	1	Parczew	560
12	radzyński	9	5	Radzyń Komarówka Przegaliny Ulan Wohyń	200 400 38 38 805

Lp	Dekanat	Liczba parafii	Liczba bibliotek	Nazwa parafii posiadającej bibliotekę	Liczba tomów
13	sokołowski	11	6	Czerwonka Grochowska Knychówek Nieciecz Rogów Rozbity Kamień Sokołów	50 424 34 250 420 136
14	sterdyński	10	3	Jabłonna Łazówek Skibniew	142 50 145
15	stężycki	11	5	Kłoczków Łysobyki Ryki Stężyca Żabianka	250 571 250 66 75
16	terespolski	12	—	—	—
17	węgrowski	8	6	Kamionna Miedzna Prostyń Sadowne Stoczek Węgr. Węgrów	300 124 265 139 640 800
18	wisznicki	9	1	Rossosz	20
19	włodawski	11	2	Dołhobrody Wereszczyn	56 60
20	żelechowski	8	6	Borowie Okrzeja Stoczek Łuk. Wilczyńska Zwola Żelechów	350 105 123 523 82 899
	Razem	203	78		18577

* Opracowano na podstawie „Katalogu kościołów i duchowieństwa Diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej na rok 1929” (Siedlce 1929)